

Historický kalendář na rok 2017

977 – arabský lékař Abú Mansúr al-Haraví napsal základy farmakologie *Cartea principilor farmacologica*.

1287 – v Praze působil lékárník Bandinus z Arezza.

1257 – v Paříži byla založena univerzita (Sorbona), na jejíž jedné fakultě se vyučovala medicína. Sorbona se stala vzorem pro univerzitu Karlovu.

1297 – vatislavský biskup a slezský lékař Tomáš ze Sarepty napsal několik lékařských spisů, např. *Antidotarium* a *Aggregatum* (nauka o prostých léčivech).

1517 – v Norimberku vydal Mikuláš Klaudivius česky *Knihu lékařskou, kteráž slove herbář aneb zelinář*. Byl to ilustrovaný herbář s přesnými popisy rostlin, jedenáctý v Evropě. Jeho text podle cizích vzorů připravil Jan Černý (asi 1450–1530). V roce 1981 vyšel novotisk.

1567 – ve Frankfurtu vyšlo *Dispensatorium perfectum de ratione et modo miscendiscendi componendique omnis generis pharmaca* od L. Fuchsia, lékaře a botanika, profesora z Ingolstadtu.

1567 – ve Florencii vydali místní lékaři jeden z prvních lékopisů *Ricettario Fiorentino*, jenž záhy získal úřední platnost. Jeho překlad do latiny byl dlouho používán.

1577 – v Tridentu zemřel na mor italský lékař a botanik Pietro Andrea Mattioli (*1501), autor známého herbáře, který byl v šestnáctém století dvakrát přeložen do češtiny.

1607 – ve Frankfurtu vyšla *Pharmacopoea dogmaticorum restituta* od francouzského lékaře J. Quercetana (Du Chesne).

1617 – Privilegium anglického krále umožnilo londýnským lékárníkům založit *Society of Apothecaries*.

1637 – Paracelsus léčil v Moravském Krumlově Jana z Lipé.

1677 – v Ženevě vyšla *Pharmacopoea Helvetica*.

1677 – holandský optik A. van Leeuwenhoek (1632–1723) zkonstruoval mikroskop a pozoroval jím mikroorganismy.

1697 – německý chemik G. E. Stahl publikoval tzv. flogistonovou teorii, podle níž každý hořlavý předmět obsahuje substanci zvanou *flogiston*. Roku 1785 to vyvrátil Francouz A. L. Lavoisier.

1707 – narodil se švédský lékař a přírodovědec Carl von Linné (†1778), pozdější zakladatel vědecké systematiky živočichů a rostlin, autor binomické nomenklatury *Systema naturae per regna tria naturae* (1735).

1717 – na Filipínách zemřel z Chebu pocházející jezuitský lékárník Paulus Klein (Clain), autor seznamu filipinských léčivých rostlin *Remedios faciles para diferentes enfermedades (Jednoduché léky na různé nemoci, Manila 1712)*. V létech 1708 a 1709 byl též dopisovatelem časopisu *Philosophical Transaction of the Royal Society of London*.

1737 – pražská lékařská fakulta vydala latinsko-německo-českou taxu léčiv.

1777 – ke zlepšení výchovy nových farmaceutů byla v Paříži založena *Collège de Pharmacie*, která se v roce 1797 změnila na *Société libre des pharmaciens*.

1787 – narodil se český lékař, přírodovědec a fyziolog Jan Evangelista Purkyně (†1869), profesor univerzity ve Vratislavi a od r. 1851 v Praze.

1797 – v Berlíně vyšla kniha F. Ch. Hahnemanna, vysvětlující teorii homeopatie (1817).

1817 – ve Varšavě vyšla *Pharmacopoeia Regni Poloniae*.

1817 – izolován alkaloid emetin.

1817 – první plynové osvětlení v Praze si zavedl lékárník V. Kablík (1783–1853) ve své chemické továrně Na Pernštýně.

1827 – firma E. Merck rozšířila svou lékárenskou laboratoř v Darmstadtu a začala v ní vyrábět morfin, chinin a další léčivé látky.

1837 – vyšel *Codex, Pharmacopée française, redigée par ordre du gouvernement...* Paris. Obsahoval 535 stran.

1837 – vyšlo 1. polské vydání *Farmakopeja szpitalna (Farmacopoe Nosocomialis)*.

1847 – v Jeřicích u Hořic se narodil August Bělohoubek, Ph.Dr., profesor farmaceutické chemie na UK. Založil a redigoval první český *lékárnický kalendář* 1879, byl druhým redaktorem *Časopisu českého lékařnictva* a od roku 1882 předsedal Farmaceutické společnosti v Praze. Napsal *Výklad k rakouskému lékopisu* (1881–1882) a také první díl *Výkladu k 8. vydání téhož lékopisu* (1906). Zemřel 18. května 1908 v Praze.

1847 – chloroformová narkóza při operaci (Simpson).

1847 – chlorové vápno k prevenci horečky omladnic (Semmelweis).

1857 – Pasteur jako první popsal podstatu kvašení.

1857 – narodil se Vilém Němec (†1942). Po vystudování farmacie se věnoval také zoologii. Působil též na Balkáně a na Středním Východě. Autor cestopisů, spolupracovník zoologické zahrady.

1857 – pražský lékárník B. Fragner začal vyrábět české domácí speciality (Dr. Rosy Balsam, Domácí mast).

1867 – pařížský lékárník Rigolot zavedl *sinapismus (Charta sinapisata)*.

1867 – anglický lékař J. J. Lister zavedl do chirurgie používání fenolu jako antiseptika.

1876 – Pasteur zavedl sterilizaci autoklavováním.

1877 – narodil se profesor organické chemie na UK a dlouholetý předseda Čs. lékařnické společnosti F. Plzák (†1944). Zasloužil se o tovární výrobu léčiv u nás a podílel se na vybudování továrny Medica.

1877 – Narodil se lékárník J. S. Novák (†1843). Kromě farmacie se zabýval botanikou,

farmakognozií a později též dějinami farmacie. Autor asi 440 časopiseckých prací.

1877 – objeven antagonismus mezi mikro-organismy (antibiosa – Pasteur, Joubert).

1887 – švédský chemik Svante Arrhenius zformuloval disociační elektrolytickou teorii.

1887 – vyšlo 1. vydání japonského lékopisu.

1887 – zemřel pařížský lékárník S. Limousin, autor strojek na uzavírání škrobových oplatek (*nebulae*) na prášky. Podobná zařízení zkonstruovali též někteří naši lékaři (Ševčík, Morstadt).

1897 – PhMr. S. Martinec (1867–1907) začal v Josefově vydávat časopis *Farmaceutická Revue* (později *Lékařnické Rozhledy*), který v roce 1907 zanikl pro nedostatek finančních prostředků.

1887 – jako léčiva zavedeny amidopyrin a fenacetin.

1907 – redaktor *Časopisu českého lékařnictva* Ph.Mr. Karel Glücksmann zavedl do češtiny podle vzorů jiných slovanských jazyků slovo „lékopis“.

1907 – zaveden do praxe aminofylin (Dessauer).

1907 – vyšel švýcarský lékopis, jenž se stal jedním ze vzorů pro ČSL 1.

1907 – v Ústí n. Labem začal působit Spolek německých farmaceutů v Čechách.

1917 – chloraminy jako antiseptika – D. H. Dakin.

1927 – v Haagu na valném shromáždění Mezinárodního lékařnického kongresu byla zvolena komise pro přípravu mezinárodního lékopisu.

1927 – v Kolíně n. L. založena firma Radiumchema

1927 – počátky Flemingových pokusů s penicilinem.

1927 – narodil se profesor RNDr. PhMr. Vladimír Smečka, CSc. (†2008), první děkan obnovené Farmaceutické fakulty v Brně.

1935 – chemoterapeutické působení sulfo-namidů – G. Domagk (1895–1964).

1937 – pod vedením profesora anorganické chemie J. S. Štěrbý-Böhma (1874–1938) byl

připraven rukopis prvního československého lékopisu. Vzhledem k politickému vývoji (okupace) k jeho vytištění došlo až po válce (1947).

1937 – založen časopis *Aesculapova zahrad*, jenž byl za okupace zrušen.

1937 – Fourneau připravil první syntetické antihistaminikum.

1937 – izolována RNA viru tabákové mozaiky (Florey a Chain).

1947 – RNDr. PhMr. Vladimír Morávek (1896–1992) byl jmenován naším prvním profesorem biochemie. V r. 1948 se stal děkanem brněnské Přírodovědecké fakulty.

1947 – Světová zdravotnická organizace rozhodla o přípravě mezinárodního lékopisu a za 4 roky na to začala s jeho vydáváním v angličtině a francouzštině (později též v ruštině). Tato *Pharmacopoea internationalis* byla určena především pro rozvojové země, a proto měla poněkud mírnější kritéria.

1947 – objeven chloramfenikol – první syntetické antibiotikum.

1947 – na podkladě předválečného rukopisu vyšlo první vydání Československého lékopisu – *Pharmacopoea Bohemoslovenica, 1947 Editio prima*. Za 4 roky vyšel Doplněk (*PhBs 1 – Add.*).

1957 – virem Roussova sarkomu byl vyvolán nádorový růst a cysticko hemoragické onemocnění u hlodavců – Zilber, Krjukovová, Svet-Moldavský.

1957 – popsán interferon.

1967 – úspěšné operace na srdci: aortokoronární bypass (R. G. Favarolo) a transplantace (Ch. Barnard).

1967 – vyšlo druhé vydání mezinárodního lékopisu (*Ph. Internationalis*).

1967 – zemřel RNDr. PhMr. Adolf Jánský (*1888), původně vojenský lékárník, později dlouholetý hlavní redaktor čs. lékopisu.

1967 – Výzkumný ústav přírodních léčiv byl připojen k Výzkumnému ústavu pro farmacii a biochemii.

1967 – byly ověřeny antibiotické stimulatory růstu zvířat – Thrasher.

1967 – syntéza biologicky aktivní DNK – A. Kornberg.

1967 – syntéza inzulinu čínskými vědci.

1977 – model barbiturátového receptoru – Höltje, Knabe.

1977 – založena GENETECH, první společnost využívající genové inženýrství.

1977 – ukončeno vydávání Evropského lékopisu II., který vycházel od r. 1969.

1987 – vyšlo 4. vydání Čs. lékopisu. Do značné míry respektovalo existenci *Compendia medicamentorum*, např. odkazem na jeho články u těch léčiv, jež se v ČSSR nepoužívala.

1987 – do terapie byl zaveden zidovudin, první lék tlumící AIDS.

1987 – rentgenová strukturní analýza molekuly lidského antigenu leukocytů. V její trojrozměrné struktuře je patrné umístění všech aminokyselin – P. J. Borkmann.

1997 – Ministerstvo zdravotnictví vydalo k zajištění jakosti, bezpečnosti a účinnosti léčiv jako závaznou normu **Český lékopis 1997**. Jeho podrobná charakteristika byla uvedena v mimořádném čísle *Věstníku SÚKL* 1998.

1997 – začalo platit 3. vydání Evropského lékopisu, který spolu se třemi doplňky obsahoval 1 740 článků (*PH. EUR*, 97 resp. *PH. EUR* 3.)

1997 – NSR, Rakousko a Švýcarsko vytvořily v němčině společnou verzi evropského lékopisu.

1997 – vyšel *Český lékopis*. Jeho základem je 3. vydání *Evropského lékopisu*, od něhož se někdy liší. (Česká republika se stala členem Evropské lékopisné komise teprve od roku 1998.)

1997 – v březnu byl přijat *zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů zdravotních*. Jím byla zrušena platnost některých starých vyhlášek a ustanovení, jež byly v rozporu s novou *Listinou základních práv a svobod*.